

Protokollsanteckning med anledning av ”Yttrande över remiss, Att förstå och bli förstådd – Ett reformerat regelverk för tolkar i talande språk SOU 2018:83”

Vi saknar i utredningen en problematisering kring att tillgången på tolk är avgiftsbefriad.

En viktig del i integrationen är det svenska språket och det är viktigt att nyanlända så snabbt som möjligt lär sig svenska. Språket är avgörande för att säkerställa individens frihet och möjligheter till ett fullvärdigt liv i Sverige.

Idag finns det dock ett stort hinder för språklig utveckling och det är möjligheten till tolk över obestämd tid. Med hänsyn till att det i Sverige bor allt fler som inte har svenska som modersmål är det också rimligt att ifrågasätta hur generöst rätten till tolk ska vara.

I Sverige har myndigheter, sjukvård och andra offentliga organ ett lagstadgat ansvar att vid behov anlita tolk och detta sker utan kostnad för individen då det finansieras via skatten. Rättigheter som är obegränsade utnyttjas också obegränsat och kostnaden för tolkar har drastiskt ökat under de senaste åren.

För kommuner och regioner är kostnaden för tolk ungefär 1 miljard kronor årligen. Tolkbehovet i hälso- och sjukvården samt tandvården står för en större del av kostnaden. Kostnaden för tolk var i Region Västmanland 2017 strax över 30 miljoner kronor. Det är inte rimligt att en sådan stor del av skattemedlen skall gå till tolkkostnader då sjukvården tvingas spara och det erbjuds kostnadsfri svenskundervisning via utbildningen svenska för invandrare (SFI).

Det är inte rimligt att begära att nyanlända ska kunna kommunicera på svenska från dag ett, men erfarenheter från Norge visar att tolkbehov kvarstår för cirka 50% av nyinvandrade efter 14 år i landet. Det är inte heller rimligt. Rätten till tolk bör göras om i grunden. En rimlig grundprincip är att tolk erbjuds kostnadsfritt innan personen slutfört utbildningen svenska för invandrare, därefter bör vidare tolkbehov avgiftsbeläggas. Hur ett avgiftssystem bör struktureras samt vilka undantag för ett sådant som bör finnas, till exempel vid vissa medicinska diagnoser samt för de nationella minoritetsspråken anser vi bör utredas vidare.

För den moderata regiongruppen,

Mikael Andersson Elfgren

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2018:83 Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (Dnr U2018/04684/UF)

Sammanfattning

Region Västmanland välkomnar betänkandet att förstå och bli förstådd- ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk.

Bakgrunden till utredningen handlar om att öka tillgängligheten av tolktjänster av hög kvalitet. Flertal tolkar saknar såväl auktorisation som tolkutbildning men kan ändå fortsätta arbeta som tolk. Region Västmanland instämmer i den beskrivning och problematik som utredningen belyser.

Region Västmanland instämmer till utredningens förslag om följande strategiska mål.

- Staten finansierar färre utbildningsvägar till tolk, men ökar den samlade kapaciteten. Volym och inriktning samordnas i förhållande till statens auktorisation av tolkar, med grundkrav på utbildning och praktik.
- Staten för register över auktoriserade och utbildade tolkar. Det utgör bas för framtida tolktjänster inom offentlig sektor.
- En ny tolklag införs, barntolkning förbjuds och ersätts med professionella tolkar. Regelverk, kvalitetssäkring och tillsyn utvecklas gentemot tolkar och förmedlingsorgan.
- Offentlig sektor planerar långsiktigt, samverkar, koordinerar och använder befintliga tolkresurser mer flexibelt och effektivt. En ökande andel av resurserna används för att finansiera kärnverksamheten i tolkningen, dvs. tolktjänster.
- Kvalitetssäkrade och registrerade tolkar erbjuds uppdrag i staten genom statens beställarsamordning. Myndighetskrav möts av kvalitet i levererade tjänster.
- Staten och offentlig sektor bygger vid behov upp egna tolkresurser eller avtalar om garanterade tjänster. Den offentliga kostnadsökningen hålls tillbaka men kvalitet och samhällsnytta ökar.

RV1001, v5.0, 2018-05-16

•Tolkyrket värderas och professionaliseras, vilket på sikt även leder till mer traditionella partsförhållanden, förbättrad arbetsmiljö, högre sysselsättningsgrad och stabilare situation på arbetsmarknaden för tolkar.

Region Västmanland anser dock att utredningens fokus har hamnat på statliga myndigheter och befarar att det kan bli på bekostnad av behoven hos regioner/landsting och kommuner. Utredningen föreslår att tolktjänster vid statliga myndigheter ska, om det är möjligt, utföras av auktoriserad tolk alternativt tolk med godkänd utbildning. Region Västmanland anser att detta även ska gälla inom hälso- och sjukvård samt myndighetsutövning inom offentlig verksamhet.

Avsnitt 1. Författningsförslag 2 kap 1§

Region Västmanland anser att även hälso- och sjukvård samt myndighetsutövning inom offentlig verksamhet som ej är statlig ska omfattas av denna lagändring.

Avsnitt 7. Kvalitetssäkring genom utbildning, validering och auktorisation

Region Västmanland anser att det är minst lika viktigt att kommun och regioner/landsting har auktoriserade och utbildade tolkar som statliga myndigheter. Att enbart statliga myndigheter skulle ha krav på utbildade tolkar befarar Region Västmanland kan ge negativa konsekvenser för tolkyrket och för tillgången på utbildade tolkar till sjukvården och kommunernas myndighetsutövning.

Avsnitt 8.5.3 samt 8.8 förslag avseende styrning och samverkan

Region Västmanland vill understryka betydelsen av att möjliggöra samverkan mellan statliga myndigheter och kommun och regioner/landsting. Detta både utifrån erfarenhetsutbyte men framförallt samplanering av tolkresurser.

I Västmanland har Region Västmanland och länets kommuner en gemensam tolkförmedling, Västmanlands tolkservice. Region Västmanland ser stora fördelar med att ha en länsgemensam tolkförmedling och välkomnar förslag om att utveckla ökad samordning mellan olika förvaltningsnivåer. Inom regionens hållbarhetsarbete ser Region Västmanland också fördelar med att samverka kring olika digitala lösningar för att minska klimatpåverkan och höja kvalitet på tolktjänster. En teknikutveckling är också nödvändig för att tillgängliggöra auktoriserade tolkar inom alla språkgrupper.

Att staten från 2024 huvudsakligen ska använda tolkar som är auktoriserade eller har godkänd utbildning bör också innefatta en plan för hälso- och sjukvård samt myndighetsutövningen inom kommunal verksamhet. Målet om auktoriserade tolkar eller tolkar med godkänd utbildning måste vara densamma för stat, region/landsting och kommun och en bedömning över rimlig tidsplan behöver göras.

Avsnitt 8.7 Utredningens bedömningar och förslag avseende tillsyn

Region Västmanland välkomnar särskilt utredningens förslag avseende tillsyn.

Avsnitt 9.5 förslag avseende barn- och anhörigtolkning

Region Västmanland välkomnar särskilt utredningens förslag avseende barn- och anhörigtolkning.

Avsnitt 9.5.1 Beställarkompetens och tolkning för barn

Region Västmanland ser fram emot att Kammarkollegiet tar fram utbildnings och informationsmaterial riktat till tolkanvändare. Detta finns det ett behov av inom regionens verksamheter.

Avsnitt 13 Kostnader och finansiering

Region Västmanland anser att statliga medel bör avsättas för att finansiera teknikutveckling även för regioner/landsting och kommuner som väljer att samverka kring tolkförmedlingar. Medel behövs framförallt för initiala investeringar.

FÖR REGION VÄSTMANLAND

Denise Norström
Regionstyrelsens ordförande

Anders Åhlund
Regiondirektör